

Landelijk Meetprogramma Libellen - nieuwsbrief

April 2019



Beste libellenteller,

Hoewel de zon het de laatste dagen een beetje laat afweten, zijn een flink aantal libellensoorten al weer verschenen. De winterjuffers zijn al bij het water eieren aan het leggen, maar ook veel andere voorjaarssoorten vliegen al weer rond. Niet alleen de vuurjuffer is actief, maar ook variabele waterjuffer is al in flinke aantallen te vinden. Smaragdlibel was op sommige plekken afgelopen week al massaal uit aan het sluipen en de glassnijders, viervlekken en eerste witsnuitlibellen zijn ook al gezien. Het wordt dus weer tijd om routes te gaan tellen.



*Uitgeslopen smaragdlibellen
(foto: Alex Zuidervliet)*

Telperiodes voorjaarssoorten

Wie een soortgerichte route loopt, heeft de informatie over de telperiodes al per e-mail ontvangen. Maar ook voor alle tellers die een algemene route lopen waarop één of meer van onderstaande soorten voorkomen, is het relevant om te weten wanneer die soorten het beste geteld kunnen worden. Onderstaande telperiodes geven een indicatie van de hoofdvliegtijd van de soort dit jaar.

bruine winterjuffer	15 april t/m 12 mei
noordse winterjuffer	15 april t/m 12 mei
maanwaterjuffer	22 april t/m 2 juni
speerwaterjuffer	29 april t/m 9 juni
donkere waterjuffer	29 april t/m 19 mei
glassnijder	29 april t/m 9 juni
beekrombout	29 april t/m 9 juni
gevlekte witsnuitlibel	29 april t/m 9 juni
bruine korenbout	29 april t/m 16 juni

vroege glazenmaker	6 mei t/m 30 juni
weidebeekjuffer	6 mei t/m 30 juli
bosbeekjuffer	13 mei t/m 23 juli
hoogveenglanslibel	13 mei t/m 23 juni
sierlijke witsnuitlibel	13 mei t/m 30 juni

Weer veel sierlijke witsnuitlibellen?

Vorig jaar zijn er heel veel sierlijke witsnuitlibellen gezien op allerlei plekken in Nederland. Soms waren dit dieren op overduidelijk ongeschikte plekken, maar vaak ook op vennetjes en plassen met veel ondergedoken waterplanten waar voortplanting of zelfs vestiging niet zomaar uit te sluiten is. Maar moeten we daar dit jaar al alert op zijn? In de literatuur wordt wel gemeld dat sierlijke witsnuitlibel waarschijnlijk een tweejarige ontwikkeling heeft maar helemaal zeker is dat niet. In de populatie in de Weerribben hebben we niet gezien dat er om het jaar meer dieren waren zoals je dan zou verwachten. Het is daarom waarschijnlijk dat in elk geval een deel van de dieren in één jaar kan ontwikkelen en met zo'n warme zomer en milde winter zouden de dieren die vorige zomer uit het ei gekomen zijn best dit jaar alweer kunnen gaan vliegen. Het ontdekken van een sierlijke witsnuitlibel die ergens opduikt is natuurlijk mooi, maar het ontdekken dat ze zich ergens voortplanten is nog mooier.



Larve sierlijke witsnuitlibel (foto: Christophe Brochard)

De beste methode om succesvolle voortplanting aan te tonen is natuurlijk het vinden van een larvenhuidje.

Larvenhuidjes van sierlijke witsnuitlibellen zijn vaak eenvoudig te herkennen doordat ze donkere dwarsstrepen op de onderkant hebben en grote rug- en zijdoorns, inclusief een

zijdoorn op segment 7. Alleen de gevlekte en oostelijke witsnuitlibel hebben ook dwarsstrepen, maar die hebben geen zijdoorn op segment 7. Heel soms ontbreken de dwarsstrepen op de onderkant en lijken ze wat op heidelibellen. Maar die zijn er zo vroeg in het jaar niet veel te verwachten. Met foto's van zijkant en bovenkant kunnen we altijd naderhand nog zien welke soort het is.

Libellen buiten de route

Uiteraard zijn de tellingen op monitoringsroutes ideaal voor analyses van trends in libellen. Hierbij weten we dat er altijd op dezelfde manier op dezelfde plek geteld wordt en we weten per route of er één soort of alle soorten geteld worden. Maar de meesten van jullie zullen ook buiten de route naar libellen kijken. Als deze waarnemingen ook doorgegeven worden via bijvoorbeeld Telmee, Waarneming.nl of de NDFF-app kunnen we die ook gebruiken om veranderingen in verspreiding mee te berekenen.

Bij dit soort waarnemingen weten we natuurlijk niet hoe lang en hoe goed ergens gekeken is en ook niet of iemand alle soorten ingevoerd heeft of alleen de "leuke" soorten. De onzekerheid hoe er geteld is, is niet zo'n probleem als we niet naar aantallen kijken maar alleen naar verspreiding. Maar als waarnemers alleen "leuke" soorten invoeren is dat lastiger. We willen namelijk niet alleen weten of een soort ergens wel voorkomt maar ook of hij er waarschijnlijk niet voorkomt. We kunnen alleen inschatten of een soort ergens niet voorkomt als we weten dat iemand gekeken heeft en andere soorten ingevoerd heeft

maar die bepaalde soort niet. Als iemand alleen de bijzonderheden invoert lijkt het alsof de algemenere soorten er niet zaten. Het is daarom belangrijk om ook de lantaarntjes en gewone oeverlibellen in te voeren en niet alleen die zuidelijke keizerlibel. Gelukkig doen de meeste libellenwaarnemers dit al.

We hebben, dankzij jullie inzet, van een groot deel van Nederland een goed beeld van de libellenfauna. Van de bijzondere gebieden hebben we heel veel informatie. Voor een



aantal minder soortenrijke delen van Nederland, zoals de zeekeleigebieden, blijft dit een beetje achter. Door ook op plekken met minder libellensoorten af en toe in te voeren welke soorten je ziet, krijgen we een nog beter beeld van hoe het gaat met libellen in Nederland.

Invoerapp

U kunt nu uw tellingen van vlinder- en libellenroutes ook via de app invoeren, als u een inlogaccount voor het meetnet hebt.

Ga via uw android smartphone (sorry, Iphone werkt (nog) niet) naar Google Play en download en installeer [Avimap van Sovon](https://play.google.com/store/apps/details?id=nl.sovon&hl=nl) (<https://play.google.com/store/apps/details?id=nl.sovon&hl=nl>).

Telt u al vogels via Avimap, dan kunt u bij Instellingen uw meetnet gebruikersnaam en wachtwoord invoeren om te wisselen van project. [Download de handleiding](#) voor het invoeren van vlinder- en libellentellingen op de app.

Met de app kunt u alle libellen doorgeven. De beheermaatregelen moet u opschrijven en later via de website meetnet.vlinderstichting.nl invoeren, deze kunnen niet via de app.

Ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnet@vlinderstichting.nl.

Op Facebook is de groep [Libellenmonitoring](#) actief, waar libellentellers (en andere libellenliefhebbers) ervaringen uitwisselen en vragen stellen aan elkaar. Welkom!

Contact

Mocht u een vraag of opmerking hebben, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Team Landelijk Meetnet Libellen

Gerdien Bos

Roy van Grunsven

Kim Huskens

José Kok

Tel.: 0317-467346

E-mail: meetnet@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Libellen.

Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie 'Nieuwsbrief abonnement' op nee te zetten.

